

oktobar '79. broj 248

vladimir kopicl

* * *

7

*Jer si video oči opružene u prostoru
jer si video oči pune dobrote, obilja
jer si video oči, video, rekao: oči
oči koje me vide, nabori velike reke
velika poplava dana u krilu beskrajne godine
prenapregnuto jezero, široka tiha stepa
toplo more na smiraju na teškom obzorju leta
na licu koje sve govori i bez najmanjeg pokreta
jer je svetlost i zaborav, jer je blagost i seta
jer je odsjaj u magli, maglina čistog svetla
jer podrhtava mirom, jer je osnova svega
šaka i pregršt zemlje sa lihim radom semena
jer si video oči, veliko prisustvo, oči
jer si rekao: prati me i neću biti senka
jer si video, rekao, dobio odgovor: oči
trpeljivost i oproštaj, laki nemir i jeka
ti si video sve što si mogao videti
neotežalnih kapaka, zenica punih smeha.*

branko maleš

ANA FARBA PROZORE

*ja literatura, džunglast mačkast
jaguar čije su šape umočene u
sektaške papuče brzine
prašuma je 1000 mojih zoologijskih
majki
teške su žute ruže u tihoj mojoj
vazi
oružane su magle u mitskoj kozmetici
u kojoj gornja volta sanja
svoju vltavu*

*oralne je linije nož — vječni avion
što nebesima brunda, vozi moju
mutnu snagu*

*u jesen kad meso životinja
melanholično šeta svoje cañillace
iz čijih se šara budi kiša svaki sat
siva kao sami samt*

*kao drhtaj koji galopira nad jezerom
jazzom, jazavcem*

vlasništvom balerine

Branko Maleš, rođen je 1949. godine u Zagrebu. Dobitnik je ovogodišnje Brankove nagrade za knjigu pesama »Tekst« (August Cesarec, Zagreb, 1978.) živi i radi u Zagrebu.

Vladimir Kopicl, rođen je u Đeneral Jankoviću (SR Makedonija). Dobitnik je ovogodišnje Brankove nagrade za knjigu pesama »Aer« (Matica srpska, Novi Sad, 1978.) živi i radi u Novom Sadu.

OD SKOJ-a DO SAVEZA SOCIJALISTIČKE OMLADINE

milan stanić

Ako obratimo pažnju na ključne tačke koje povezuju delovanje omladinske organizacije i uočimo revolucionarni kontinuitet koji ostavlja na nju snažan pečat od osnivanja SKOJ-a do danas. U postojanju revolucionarnog kontinuiteta nalazimo dobuke razloge da obnavljamo naša znanja o istorijskom putu omladinskog pokreta, da ih produbljujemo i dopunjujemo analiziranjem s različitih stanovišta koja postavlja savremeni trenutak, a u kojem je, kao kondenzovano vreme, prisutno svih šezdeset godina borbe omladine za komunističko društvo ljudske jednakosti. Da bismo istakli kontinuitet omladinske borbe i na taj način živo prisustvo SKOJ-a u Savezu socijalističke omladine danas, (naravno, reč je o posmatranju na makroplanu, jer mikroposmatranje ukazalo bi na izvesna kraća slabljenja revolucionarne oštine omladinskog pokreta, odnosno organizacije), i da bismo iz ovakvog posmatranja izvukli određene zaključke — pokušaćemo da ukažemo na genezu omladinske borbe i razvoj omladinskog pokreta, odnosno organizacije, od njenog nastanka do danas.

Nakon prvog svetskog rata, prvi put u istoriji počinje da živi zajednica jugoslovenskih naroda. Međutim, ona je opterećena mnogobrojnim klasnim, socijalnim i nacionalnim protivrečnostima i problemima. Oktobarska revolucija imala je velikog uticaja na jačanje proletarijata u Evropi, pa i na radnički pokret u Jugoslaviji. Godine 1919. formira se Socijalistička radnička partija Jugoslavije (komunista), koja je iduće godine uzela ime — Komunistička partija Jugoslavije. 10. oktobra 1919. godine u Zagrebu je osnovan Savez komunističke omladine Jugoslavije. Tada je izabrano prvo privremeno rukovodstvo SKOJ-a s Radomirom Stojilovićem na čelu. Doneta je i odluka da se pokrene prvo glasila SKOJ-a, nazvano *Crvena zastava*, a prvi broj izašao je 1. decembra 1919. godine.

Omladinski pokret doživljava uspon istovremeno kad i Komunistička partija Jugoslavije, što se ponovilo u istoriji i kasnije, a primera radi ističemo Treću konferenciju SKJ, održanu 1972. godine, i s njom usko povezano stvaranje jedinstvene organizacije celokupne omladine — Saveza socijalističke omladine Jugoslavije. Ove činjenice upućuju na neodvojivost omladine od celokupnih društvenih zbivanja, ili preciznije: kontinuitet uticaja stanja i odnosa u Savezu komunista na stanje i odnose u omladinskoj organizaciji, što omogućava da argumentovano istaknemo kontinuitet omladinske borbe i razvoja, jer je neosporno da je Savez komunista obezbedio kontinuitet socijalističke revolucije istovremeno obezbeđujući kontinuitet svog uticaja na omladinsku organizaciju.

SKOJ je početkom 1920. imao 3.000, a već polovinom iste godine oko 8.000 članova, što ukazuje na njegov brz razvoj. Od 10. do 14. juna 1920. u Beogradu je održan Prvi kongres SKOJ-a. Jedan fragment iz *Manifesta*, koji je tom prilikom donet, najbolje ilustruje programsku orijentaciju i politički karakter SKOJ-a: »Vi stenjete — stoji u *Manifestu* koji se obraća mladima — pod teretom noćnog i dnevnog rada. Vi ste plen u kandžama kapitalističke klase koja vas najnemilosrdnije *eksploatiše* (podvukao M. S.) i siše kao vampir krv iz žila vaših. Hoćete li i dalje trpeti nasilničku vlast jedne skroz parazitske i do srži pokvarene vlasti?«

Vidan je mladalački gnev koji se obara na kapitalističko uređenje stare Jugoslavije. Klasna orijentacija SKOJ-a njegov je bitna karakteristika u periodu formiranja. Neosporan je revolucionaran naboj u redovima skojevacu i u tim i u kasnijim godinama, koji su oni i praktično pokazali. Tito je 1937. govorio: »SKOJ je u ta teška vremena (misli se na period od 1932. do 1936. godina — prim. M. S.) takođe dokazao da ga je nemoguće uništiti streljanjem, ubijanjem, glavnjačama i dugogodišnjom robijom. Krv poginulih omladinaca urodila je strostrukim plodom.«

Pored revolucionarne klasne suštine, borbu SKOJ-a je obeležavala i internacionalistička orijentacija, koja je bila uslovljena snažnom povezanošću radničkog i komunističkog pokreta toga vremena. Takva orijentacija bila je rezultat stava da komunistički pokret mora delovati jedinstveno u najširim razmera-

aćimović * benkova-popitova * domonkoš * elijade * encensberger * iveković
* mikić * milošević * parun * sezer * strajnić * strezovski * šajtinac